TOVERI
(THE COMRADE)

The organ of the Finnish workers in the Western States. The only Finnish Daily in the West. Published Daily, except Sunday, at Astoria, Oregon, by the Western Workmen's Publishing Society.

JOHN VÄLIMÄKI, Editor & Manager

Office Seventh and Commercial St., Opposite Post Office.
TELEPHONE — Office 365; Editorial Dep't 832.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

EI TULE TOVERIA MAANANTAINA.

Sen tähden että laillinen "Fourth of July" on vasta maanantaina, ei Toveri ilmesty ennenkuin vasta ensi tiistaina.

MITÄ KANSA MAKSAA

Yhdysvaltain senaatin asiakirjassa No. 259, on otteita hallituksen rahastonsihteerin raportista suurien korporatsionien tuloista sodan ajalla. Siinä esitetyt numerot osottavat, että kaikki suuremmat korporatsionit ja välttämättömien tarvetavarain tuottajat ovat sodan ajalla saaneet nettovoittoina enempi tuloja neljässä vuodessa kuin niiden yhteinen liikkeeseen sijoitettu pääoma teki ennen sotaa. Toisin sanoen, jos kansa olisi ottanut nuo laitokset haltuunsa sodan alussa ja käyttänyt niitä omaksi hyödykseen, maksaen niiden tuotteista saman hinnan mitä niiden yksityiset omistajat kiskoivat, olisi nuo laitokset tulleet maksetuksi yksinomaan niiden tuottamista sotavoitoista.

Jotkut välttämättömien tarvetavarain tuottajat ovat ansainneet enemmänkin kuin niiden osakepääoman summan. Terästrusti, esimerkiksi, on saanut takasin tällä ajalla enempi kuin alkuperäisen osakepääomansa. Noin puolet hiiliyhtiöistä ovat tehneet vuosittain voittoa sadasta aina 7,856 prosenttiin samalla kun lihatrustin voitot nousevat aika ajottain 4,244 pros. Hedelmäin ja kasviksien kannuttajat ovat tienanneet yli kaksituhatta prosenttia ja kauppiaat, jotka näitä tavaroita ovat välittäneet, ovat ansainneet sadasta prosentista ylöspäin.

Onko ihme että he siunaavat mennyttä sotaa ja toivovat uutta!

SUOJELUSTULLIN SIUNAUKSIA

Sosialistien tehtäviin ei kuulu suurestikaan väitellä kumpi on parempi, suojelustulli vaiko vapaakauppa, sentähden että loppulaskussa sillä ei ole mitään väliä miksi nimitetään niitä keinoja joiden kautta tuottajalta riistetään hänen työnsä tulokset, viedään ne kuitenkin niin kauvan kuin tuotantovälineet ovat yksityisten hallussa. Englannissa on vapaakauppa ja Yhdysvalloissa on suojelustulli-politiikkaa seurattu vuosikymmeniä ja molemmissa maissa on työväestö yhtä köyhää.

Mutta mielenkiintoista sentään on tietää, että nykyisin, kun kenkäin hinta yhtenään nousee täällä, niin että kenkäparia ei saa enää juuri minkäänlaista alle $15.00, lähetetään niitä täältä Canadaan ja muihin maihin aivan pilkkahinnalla.

Canadan uudelleenrakentamiskomissionin raportissa kerrotaan että amerikalaisten kenkäin sisäänostohinta (tukkuhinta) Canadassa, on ollut viimeisten 8 kuukauden ajalla seuraava: Keskimääräinen hinta lasten kengille 95 senttiä pari. Miesten kenkäin keskimääräinen hinta $3.48 ja naisten kenkäin keskimääräinen hinta $3.38 pari.

Suojellakseen canadalaista ja brittiläistä teollisuutta, ottaa Canadan hallitus 18 pros. tullia kengistä (ennen sotaa se oli enempi), mutta vielä sittenkin saavat canadalaiset amerikalaisia kenkiä halvemmalla kuin bostonilaiset, jotka asuvat maan suurimpien kenkätehtaiden vieressä.

Miksi? Siksi, että Yhdysvalloista on tullut ulosvientimaa, jonka täytyy pyrkiä laajentamaan markkinoitaan jokaiselle maailman kolkalle oman väkensä kustannuksella. Voittaakseen kilpailijansa tullivaikeuksien ja muiden esteiden vallitessa, on sen pyrittävä halventamaan tavaransa kilpailevan maan hintain alle. Sillävälin saa kotoinen väki kävellä rikkinäisissä rääsyissä.

SOTAORPOJEN KURJUUS SUOMESSA

Suomen puoluelehtien kertomusten mukaan on punasten sotaorpojen ja muiden sisällissodasta kärsineiden työläisten asema vielä sangen kurja. Porvarillinen hallitus ei avusta punasten leskiä ja orpoja muuta kuin sillä kaikille tunnetulla kurjalla vaivaishoitoavustuksella. Joissakin kunnissa, missä sosialistit ovat saaneet enemmistön kunnan valtuustoon, on tämä seikka kyllä korjattu, mutta sellaisten kuntain luku, missä sosialistit ovat määräävinä, on vielä perin vähäinen ja missä porvarilliset hallitsevat, tuntevat he vaan samallaista "ihmisyyttä" kuin silloinkin kun he näiden onnettomien huoltajia murhasivat.

Työväenjärjestöjen voimistuessa on koetettu ryhtyä yleisiin keräyksiin, sillä yksityiset, jotka tietysti ovat kaikki huolehtineet lähimmistään, eivät voi kaikkea alituisesti kantaa. Mutta sittenkin vaatii avustaminen enempi kuin Suomen työväenliike voi yksinään kantaa. Helsinkiin perustettu uusi työläisten avustuskomitea laskee että tarvitseisi saada vähintään satatuhatta markkaa joka kuukausi ennenkuin nälän, tautien ja yleisen kurjuuden kalvamista leskistä ja orvoista voitaisiin vähänkään inhimillisellä tavalla huolta pitää. Sen kehotuksesta ovat Suomen työväenyhdistykset päättäneet pitää iltamia säännöllisesti joka kuukausi joista tulevat varat jaetaan näille uhreille, pahimpia tuskia lievittämään.

Vaatetuksen ja kenkäin hankkiminen tuottaa kuitenkin suurimpia vaikeuksia . Ruokaa ja ja asuntopahasen aina jotenkin saa, mutta kun vaatteet ovat jo olleet aikoja kaikki, monet olleet vuosia jo niin alastomina, ettei talven aikana voi mennä huoneesta ulos, ja kun vaatetavara on niin korkealla ettei säännöllisesti työssä käyvä työmieskään tahdo saada edes työvaatteita päälleen, on vaateavustuksen hankkiminen suorastaan mahdotonta.

Tietäen tämän on New Yorkin S. S. Osaston avustuskomitea, joka valittiin hädän korkeimmillaan ollessa, kerännyt kaikellaista vaatetavaraa ja lähettänyt ne työläisten avustuskomitealle Helsinkiin. Ilmottaessaan näiden tavarain perille saapumisesta ja siitä kiitollisuudesta millä ne hätää kärsivien piireissä otettiin vastaan lausuu uuden avustuskomitean sihteeri New Yorkin osaston komitealle m. m. seuraavaa:

"Samalla saamme teille ilmoittaa, että meidän Avustuskomiteamme on uudelleen muodostettu. Kun entinen komitea lopetti avunjaon, kun ei enää ollut varoja saatavissa, kutsui Sosialist. Nuorisoliiton toimikunta kaikkien ammattiliittojen toimikuntia ja S. Ammattijärjestön toimikuntaa valitsemaan edustajia keskustelemaan Avustustoiminnan uudelleen alkamisesta. Tässä kokouksessa valittiin uusi komitea, pääasiassa entisen komitean jäseniä, järjestämään varojen keräystä ja jakoa.

Pyydämme komiteanne hyväntahtoisesti keräilemään vaatetavaa, ruokatavaroita jos on tilaisuutta, niin rahaakin, sillä täällä on tarvitsevia tuhansittain kautta koko maan. Tavaralähetykset saatte osoittaa: "Suomen Työläisten Avustuskomitealle", sillä tullivapaus on entisellä komitealla ja jätimme uuden anomuksen Valtioneuvostolle, että tullivapautta jatkettaisiin tämän vuoden loppuun ja on anomusta Sosiali-hallitus puolustanut, niin että on toiveita siitä, että valtioneuvostokin sen hyväksyy. Uuden komitean nimi on "Työväen Keskusjärjestön Avustustoimikunta" ja on allekirjoittanut sen rahastonhoitaja, samoin kuin olin Suomen Työläisten Avustuskomiteankin rahastonhoitaja. — Mahdollisen kirjeenvaihdon voitte toistaiseksi osoittaa: S. Ammattijärjestön toimistoon, Sirkuskatu 3, Helsinki, Finland.

Toverillisesti:

Suom. Työl. Avustuskomitea.
K:tta A. Airisto."

Kun asiat ovat täten, niin eiköhän Amerikassa voitaisi ottaa esitys yleisemmin huomioon ja ryhtyä keräämään jokaisella paikkakunnalla vaatteita ja kenkiä puutteessa oleville. Jokaisella paikkakunnalla löytyy hen kilöitä joilla on puolipitoisia tavaroita joista voi itse suurempaa vahinkoa kärsimättä luopua. Yhteen kasattuna ja yhteisesti lähetettyinä ei niiden kyyti länneltäkään niin kalliiksi tulisi, ettei niitä lähettää kannattaisi ja Suomessa ne tekisivät täyden palveluksen niille punikkiparoille, joiden porvaristo näkisi mieluummin kuolevan puutteeseen kuin toipuvan elämään. Tavarain perille meneminenkin näyttää nyt jo olevan varmempaa ja jos lähetykset tehtäisiin täältä yhden keskuskomitean, New Yorkin komitean kautta, pakattaisiin eri paikkakuntain tavarat hyvästi, huolehtien myöskin siitä että jokaisessa paketissa olisi riittävä määrä koin syntymistä estäviä aineksia, tehtäisiin tällä tavoin palvelus, joka ehkä enempi kuin mikään muu tällä kertaa auttaisi vielä kituvien toveriemme toipumista.

Tavarat olisi kerättävä mahdollisimman aikusin että ne ehtisivät talveksi perille, sillä silloin niiden puute tulee tietysti olemaan suurin.

KULTTURIN PERIKATO

(Sosialistisesta Aikakauslehdestä)

Strindberg puhui "haluttomuudesta maassa", mutta olisipa hän elänyt tänä aikana, olisi hän varmasti saanut laajentaa käsitteensä haluttomuudeksi maailmassa.

Ei ole suinkaan vain sattuma, että tyytymättömyys nyt on puhjennut ja kaikkialla ottaa kouraantuntuvia muotoja. Tämän haluttomuuden syy ei ole selitetty sillä, että koetetaan selittää sitä ainoastaan seurauksena maailmansodasta, ajanilmiönä, jonka, kun maailmansodan jälkivaikutteet paralysoitaisiin, vähitellen täytyisi kadota. Syvempää on meidän tämä syy haettava, ja me tulemme huomaamaan, että se perustuu saman syyn syvimpään pohjaan, joka aiheutti maailmansodan, nimittäin siihen, että meidän yhteiskunnassamme vallitsee sellainen yhteiskuntajärjestys, joka jo on aikansa palvellut, joka on antanut maailmalle mitä se voi antaa ja jota nyt keinotekoisesti ylläpidetään.

Että kapitalistinen tuotantojärjestelmä, jolle meidän päiviemme yhteiskunta jatkuvasti rakentaa, on maailmalle antanut kaikenlaista arvokasta mitä erilaisimmilla aloilla, ei suinkaan ole kiellettävissä. Mutta kun tuhoatuottavat voimat kapitalistisessa yhteiskunnassa ovat ottaneet ylivallan, silloin on sen aika mennyt, silloin sen täytyy kaatua, jotta maailman ei tarvitseisi käydä läpi vielä suurempien onnettomuuksien kuin ne, jotka jo nyt ovat tehneet elämän ihmisille helvetiksi.

Kapitalistisen yhteiskunnan tuhoatuottavat voimat alkoivat saada ylivallan, kun kapitalismin liikakypsyys sai imperialismin muodon, rahakapitalismin johtaman kapitalismin muodon. Imperialismi antoi meille maailmansodan, ja sen tässä sodassa voittanut maailmanosakkaitten ryhmä uhkaa meitä uusilla verisillä selkkauksilla, jos sen valtaa ei pian kukisteta. Paitsi että kapitalismin iljettävä varjopuoli, kun se syöksee miljonat työläiset kurjuuteen ja antaa ohuen kerroksen "ylhäisöä" hyötyä työläisten hädästä, paitsi että tämä varjopuoli imperialismin aikana on saanut yhä mustemman muodon, on kapitalismin häikäilemättömyys nyttemmin mennyt yli kaikkien rajojen eikä arastele mitään rikosta, kun on kysymyksessä sen etujen puolustaminen. Sen vuoksi on siitä tullut kaikilla aloilla ehkäisevä tekijä, kehityksen tuhoisa jarru.

Taloudellisella alalla on nykyaikainen kapitalismi voimaton kun on kysymyksessä uusien tuotantomuotojen luominen. Kapitalistista tekniikkaa, joka on ansiokkaan korkealle kehitetty kone, ei voida enää entisillä perustuksillaan kehittää paremmaksi, elinvoimaiseksi laitteeksi. Koneisto käy jo epätasaisesti. Säännöllisesti uusiintuneet pulat ennen maailmansotaa selittämättöminä arvoituksineen todistavat sitä. Maailmansota, jonka finanseeraamisessa kapitalistinen tekninillinen koneisto on viettänyt suurinta riemujuhlaansa, loppuikin huomattavaan taloudelliseen maailmanpuutteeseen, jonka seurauksia ei lähitulevaisuudessa voida kokonaan korjata.

Yhteiskunnan edistyksellisten voimien on saatava uusia muotoja voidakseen vapaasti kehittyä. Ne kokeet, joita valtiomiehet monissa paikoin ovat tehneet löytääkseen niitä valtiokapitalismissa, jota usein on kutsuttu valtiososialismiksi, ovat etukäteen tuomitut epäonnistumaan, koska ne eivät revi pahaa pois juurineen, vaan antavat sille, tuotantovälineitten yksityisomistukselle oikeuden hyötyä toisten työstä, elää edelleen loukkaamattomana, vaikkakin "valvonnan" alaisena. Valvonnan, jota viimeksi ja lopullisesti sangen helposti kiertävät ne, jotka todellisuudessa joka tapauksessa tulevat omaamaan yhteiskunnan ratkaisevimman valta-aseman, taloudellisen, siis suurimmat pääomanomistajat. Ja tämä tulee pitämään elämän huono-osaiset luokat haluttomina, tyytymättöminä, koska muutamat vanhat epäkohdat jäävät jäljelle — ehkäpä aluksi lievemmässä muodossa, mutta kuitenkin yhä paljon kehitystä ja kultturia ehkäisevinä kuin aikaisemmin.

Että kapitalismi viimeisessä muodossaan, imperialismina, on sivistysvastaisempi kuin mikään muu mahti, sen on kai maailmansota täysin käsitettävästi kaikille selvittänyt. Se kulturihävitys, jota tämä tapaus esittää, on riittävä tuomitsemaan kapitalismin, sen aiheuttajan, aikamme kaikkein sivistysvihollisimpana valtana. Valtana joka, ellei sitä hävitetä, uhkaa maailmankultturia hävityksellä. Sillä imperialismin luonteessa on kultturia hävittävän sodan siemen, trustikapitalismi uhkaa yhteiskunnan elinvoimaisinta luokkaa, työntekijäin luokkaa lisääntyvällä kurjuudella, elämäähävittävällä ryöstämisellä.

Maailmansota on toistaiseksi synnyttänyt vain puutteellisia ihmisiä, ihanneihmiset odottavat parempia olosuhteita voidakseen syntyä. Puutteellisia ovat myöskin sivistyksen kannattajat, kulturitaistelijat, kuten tiedemiehet, kirjailijat, taiteilijat, keksijät j. n. e., puutteellisia erikoisesti siinä suhteessa, että he ovat yhteiskunnan voimakkaimman mahdin, taloudellisen mahdin vaikutuksen alaisia. Mikä hallitsevalle luokalle on mieluista tai hyödyllistä, se saavuttaa menekin ja kannatuksen, sitä edistetään. Tämä on monasti ollut määräävänä tekijänä kultturissa, joskaan ei voida sanoa, että kulturi kokonaan olisi ollut myytyä, prostituoitua. Mutta muutamia haaroja, kuten esim. taidetta, ei voida vapauttaa syytteestä, että ovat prostituoineet itsensä sangen uhkarohkeasti hallitsevan luokan palveluksessa.

Kuitenkin on tässä katsottava kylmästi ja terveesti asioita, niinkuin materialistin tulee, ja silloin käsittää täydellisesti tämän sisällyksen ja aavistaa mitä voi tulla, jolleivät imperialismin jumalat ajoissa tule hyljätyiksi. Ainoa keino vapauttaa tiede, taide ja muut kultturi-ilmaukset kapitalismin vaikutuksesta on luoda luokaton, sosialistinen yhteiskunta.

Tarkastakaamme taidetta, joka epäilemättä tässä tapauksessa antaa meille paraimman selitysvälikappaleen. Rauhattomana ja lähättävänä etsii taide nyt itselleen uusia teitä, uusia ilmaisumuotoja. Missä se ottaa näkökantansa päivän kysymyksistä tulee siitä tendenssitaide yhteiskuntajärjestystä vastaan käännettyine oppositioneineen, jos se nimittäin ei anna lahjoa itseään vallitsevan järjestyksen suloiseen ylistelyyn. Missä se pyrkii olemaan taidetta taiteen vuoksi, usein onnistumatta, siellä se vajoaa sairaalloiseen itsetoimintaan, pessimistiseen, toimettomaan sisäänpäinkääntyneisyyteen. Tai myöskin heittäytyy se kuumeisesti uhkarohkeisiin uusiin kokeiluihin, löytämättä yhteiskunnassa kiinteää pohjaa minkä päälle rakentaisi. Tällaisia suuntia, tendenssejä voidaan löytää maalaamisessa, kuvanveistoksessa, runoudessa, kaunokirjallisuudessa j. n. e.

Tuo sangen tavallinen ,nykyaikainen kultturi-pessimismi perustuu kaikkialla samaan yhteiskuntaväsyneisyyteen. Välistä saa se sairaalloisen hienostuneisuuden muodon, välistä nihilistisen elämänkieltämisen tai alistuvan nirvanatunnelman. Ympäristön elämä on liiaksi synkkää, liiaksi järjetöntä tai tyhjää, liian hirvittävää tahi likaista voidakseen antaa luovaa mielenkiintoa. Taiteilija sulkeutuu itseensä ja on epätoivoinen. Taikka jos hän on kyllin vahva vastustaakseen, niin tulee hänestä vallankumousmies, tahi pyrkii urhoollisesti eteenpäin omia polkujaan, usein puhtaasti mielipuolisin kokeiluin, ehtimättä mihinkään maaliin — juuri sen vuoksi että yhteiskunta, sellaisena kuin se nyt on, ei anna hänelle kiinteää pohjaa, vaan jos hän uskaltaa olla liian uhkarohkea, ottaa se häneltä pois olemassaolon mahdollisuudet.

Emmekö tunne tätä maalaustaiteen häikäilemättömässä turhamaisuudessa, hakevassa värihaihattelussa — emmekö löydä samaa uutuuden kaipuuta veistotaiteen uusissa muodoissa — eikö sama henki huo'u runoilijain epävarmuudessa, kirjailijain kodittomuudessa? Ja eikö yhteiskuntaväsyneisyys paina leimaansa keskinkertaisten hallavaan alistuvaisuuteen, yksilöllisten kalpeaan elämänvälinpitämättömyyteen. Ja missä taide on "menestyksellinen", muodostuu se yhdessä tai toisessa suhteessa ylistykseksi yhteiskunnan hallitsijoille.

Tämän tarkoituksena ei ole luvattomasti yleistyttää, vaan ainoastaan alleviivata ne ilmiöt, jotka selvimmin korostavat nykyisen yhteiskunnan kulturin sopimattomuutta.

Mikä on sitten parannuskeino tätä vastaan, kulturin perikatoa vastaan? Luonnollisesti uusi yhteiskunta, luokaton yhteiskunta, missä ei luokkien välinen sota synnytä elämää ehkäiseviä ristiriitoja. Ainoastaan niin voi koko yhteiskunnan asujamisto tulla osalliseksi kulturista, eikä tarvitse vain kantaa sitä hartioillaan muutamien harvojen onneksi.

Allan Wallenius.

Uudistakaa tilauksenne ajoissa ettei lakkautusta lehden lähettämisessä tule tapahtumaan!

Vappu Pietarissa

Viisi vuotta sitten raatoivat Saksan proletaarit Scheidemannien kehoituksesta (s. o. yleisesikunnan määräyksestä) Vappuna "isänmaan hyväksi."

Ja eilen — Vappuna — tekivät Neuvosto-Venäjän raatajat työtä — myös isänmaan hyväksi.

Siis samako asia?

Vain sekapäisten aivoissa. Porvarit ovat iloissaan kun niiden sosialidemokraatiset kätyrit niin kirjottavat. Itse tietävät porvarit paremmin.

Niinpä niin. Tuskin on maailman porvareilla ollut niin iloista päivää kuin oli Vappu 1915. Mutta tämä Vappu — se oli niille surullinen päivä. Ja vielä surullisempia se ennusti.

V. 1915 sotahurmion humalainen päivä. V. 1920 tuijottaa kommunismin peikko porvariston kohmeloisiin silmiin.

Vappu oli kapitalistisissa maissa piiritystilan painajaispäivä. Venäjällä se oli iloinen talkoojuhla.

Kolmas Vappu, jonka Pietarissa näin. Ei tarvitse sanoa, että se oli paras. Kaksi vuotta sitten katselin Pietarin Vappua tappiomme synkistämin silmin. Yli Venäjän välkkyi Brestin rauhan ja alituisen epävarmuuden raskas henki. — Vuosi sitten oli Vappu komea väenlaskupäivä. Mutta yhäkin painoi tunnelmaa jokin — epäluottamusko?

Nyt oli toista. Pietarin Vappu oli kansanjuhla. Koristelua oli verraten vähän: vartavasten laitettua nimittäin. Punaväriä kuitenkin kaikkialla. Ja kirkas aurinko tilattu tuuletetulle taivaalle.

Kelpasi lähteä liikkeelle aamuviileään (kun kello on 2—3 tuntia edellä aurinkoajasta, tulee täällä nousseeksi hyvin aikaisin). Talonnurkissa on plakaatteja, kuvia, runoja ja tunnuslauseita. "Osottakaamme koko maailman imperialisteille, että moukari ja sirppi tekevät käsissämme yhtä hyvää jälkeä kuin kivääri ja kuularuisku." — "joka ei ponnista kaikkia voimiaan työhön, ja jarruttaa taistelua nälkää, kylmää, köyhyyttä ja tauteja vastaan." j. n. e.

Taiteitten Palatsin (ent. Talvipalatsin) nurkalla alkavat juuri talkootyöt. Ulkolainen internationalisti kyselee, miksi hukataan näin paljon voimia yhden aidan repimiseen. Saa selityksen, että sen aidan rakennutti Nikolai Viimeinen, kaupungilta ryöstämälleen alueelle, ikäänkuin mielenosotukseksi kansaa vastaan. Se oli suuri ja kallis. Punakivet, keisarinnan tahdosta tuodut Saksasta. Kultaiset keisarikotkat suurikokoisina pistivät ohikulkijan silmiin. Arkitehtonisesti oli se aita mahdoton. Se onkin jo ollut revittynä pian pari vuotta. On aika viedä kivet pois. Se on kulttuurityötä ja pitää siihenkin löytyä aikaa.

Selitys tyydytti. Ja nopeasti ne kivet siirtyivätkin talkooväen käsien kautta rattaille, jotka pitkänä jonona ohi lipuivat. Ne katosivat lähellä olevan lotjan isoon ruumaan. — Ja kun

YHTÄ JA TOISTA

Erinomaista neroutta.

Mailma on täynnä kaikenlaisia neroja. On liikeneroja, taiteilijaneroja, haukkumaneroja, vieläpä väärinymmärrettyjäkin neroja. Toisilla on erinomaista neroutta johtaa kanssaihmistensä asioita, eivätkä he myöskään sivuuta tilaisuutta siitä ymmärtämättömille huomauttaa. Ja varjele sitä, joka ei ottanut ensimäistä hoksautusta uskoakseen. Vähintään selkäsauna ja pahempi perästä. Mutta asiaan.

Joku aika sitten valittiin erään maatakäsittävän liikkeen johtokunta. Se oli mallikelpoinen johtokunta, ymmärsi asiat ehdottomasti oikein ja hyökkäsi pontevasti epäilijöitä vastaan — ainakin omassa liikkeessään. Ymmärsipä vielä amerikalaisia liiketapojakin; palkkasi ekspertin itseään avustamaan. Työ sujui kuten masiinalla.

Mutta johtokunnalle tulikin päätettäväksi jotain tavallista poikkeavaa, asia josta päättämisessä tarvittiin muutakin kuin parranpärinää. Turvauduttiin eksperttiin, tuntien hänen finanssikykynsä. Lyötiin viisaat päät yhteen. Kiireellinen asia, kirjuri käski ylimääräiseen kokoukseen.

Kysymyksessä oli noin miljoonan tinanapin osto. Nykyisenä metallihintojen korkeina aikoina on niiden osto kokolailla riskiä bisnestä. Alkuvuodesta oli tinanappien hinta tuossa kahden ja puolen ja kolmen sentin välillä kappale. Ei ostettu, jätettiin toistaiseksi, edullisempaan aikaan.

Hinnat alkoivat kohota, nousivat jo tuonne viiden ja puolen ja kuuden sentin vaiheille kappale. Johtokuntamme käänsi kylkeään, kynsäsi korvallistaan ja sanoi: Nyt on napit ostettava "koska niiden hinta on parhaillaan nousemassa epäedulliseksi."

Ja ne ostettiin.

Paljonko johtokuntamme sai tinanappia, ei ole ilmotettu. Ei myöskään saivatko he kaupanteosta prenikkaa.

Yleisen markkinahinnan mukaan laskettuna niiden hinta todellakin nousi niin "epäedulliseksi" että nyt, puolitoista kuukautta myöhemmin olisi käytettävissä olleella rahasummalla saanut **vähintäin neljännesmiljoonaa enemmän.** T. s. teki hinnan eroavaisuus niin paljon, että ostosta päättäneet miehet eivät yhteensä voisi vuodessa niin paljon ansaita.

Kelpaa sitä kehottaa rahastoja keräämään!

✣ ✣ ✣

Onko kangas vaatetta?

Tavalliset jokapäiväiset ihmiset usein ihmettelevät, että miksi ne lakipykälät ovat niin sanarikkaita ja kieriä. Mutta niiden täytyy olla. Kieriä ja suora eivät sovi yhteen, siksipä onkin vain yhdenlaisia tuomareita. Molempien niin tuomarin kuin lainkin täytyy olla heti alkuaan yhdenlaisia joko suoria tai kieroja. Muuten eivät ne sovi yhteen.

Äskettäisessä oikeusjutussa, jossa hallitus syytti villatrustia voittoilusta, se tuli todetuksi. Lever-laki, joka mukamas on laadittu voittoilun ehkäisemiseksi kuuluu m.m. määrittelevän voittoilun "kohtuuden" vaatteitten myynnissä. Villatrustia syytettiin siis voittoilusta, "kohtuuttomasta" voittoilusta kankaitten myynnissä. Mikäpäs siinä auttoi. Voittoiltua oli tullua ja nyt siitä oltiin tilillä.

Mutta kyllä hätä keinon keksii. Laki ja lakimies tapasivat toisensa. He ovat hieman sukulaisia, soppakuppi-ystäviä. Laki ja lakimies neuvottelivat ja tulokset ilmotettiin villatrustille: Lever-laki ei määrittele voittoilun kohtuutta kankaitten myynnisеä, ainoastaan vaatteitten myynnissä.

Asia on selvä kuin päivä. Villatrusti oli myynyt kankaita eikä vaatteita. Se ei siis ollut syyllinen Lever-lain rikkomiseen.

Asian on vedottu Yhdysvaltain ylioikeuteen, tasavallan korkeimpaan oikeuslaitokseen, joka muitten kiireitten ohella päättelee kongressissa laadittujen lakien perustuslaillisuudesta. Ylioikeus siis päättää, onko kangas vain kangasta vai onko se samalla vaatetavaraa, jonka myynnissä voittoilu on kielletty.

Jos juttu olisi kiireellistä laatua, kuten esimerkiksi parin punikin vetoomus todisteettomasta tuomiosta, voitaisi päätöstä odottaa parin kuun sisällä. Mutta näin monimutkainen juttu tarvitsee pitkän harkinnan. Let's see. Nyt on vuosi 1920. Ehkäpä kymmenen vuoden päästä on asia päätöksessä. Siis vuonna 1930. Ja sillä välin jatkaa villatrusti riistoaan entiseen tapaansa.

✣ ✣ ✣

Haamut kummittelevat.

"Uskotteko kummituksiin? Jos uskotte, olette täysin oikeutettuja saamaan vapaan tiketin demokraattipuolueen konventsiooniin San Franciscossa, sillä jos missään niin siellä haamut liikkuvat....."

Noin lausuu eräs huomatuimman amerikalaisen vapaamielisen lehden toimittaja lehdessään, ja jatkaa:

"....Niiden ihanteiden haamut, joita esitettiin Amerikan kansalle puolueen kahdessa viime konventsionissa, Baltimoressa ja St. Louisissa. Ei kukaan, joka seurasi Baltimoren konventsionin pitkää ja kiivasta taistelua Wilsonin nimittämiseksi, voi koskaan unhottaa sitä tunnetta, joka valtasi kun nimitys oli tehty. Näytti kuin uusi aika olisi koittamassa Amerikalle, tämän tiedemiehen ja kaunopuhujan nimittämisen takia, joka niin ennenkuulumattoman vaikuttavasti ja voimakkaasti tulkitsi suurten joukkojen vaatimuksia paremman ja todellisemman demokratian saavuttamiseksi, miehen, joka oli taistellut kansanvallan puolesta Princetonin yliopistossa, ja kuvernöörinä ollessaan oli istunut Trentonissa (N.J.) virastonsa ovet auki alhaisimmallekin kansalaiselle. Bryanilaisuuden loppu puolueessa oli näkyvissä. Meille tarjottiin todellista vaihtelua mädänneelle, poosujen runnaamalle, korporatsionien omistamalle republikaanipuolueelle. Pelkkä Wilsonin nimittäminen oli todistus siitä, että Tammanin poosuamisaika on ollut ja mennyt."

Ne meistä, jotka muistavat aikoja kahdeksan vuotta sitten tässä maassa, tiedämme että Wilsonin nimityksessä ulosrunnanneen republikaanipuolueen vastaisen puolueen ehdokkaaksi, republikaanipuolueesta radikaalisemman osan erotessa itsenäiseksi puolueeksi, näytti tulevaisuus suurelle osalle Amerikan kansaa "lupaavalta". Se näytti lupaavalta siksi, että he eivät siihen mennessä olleet tulleet kosketuksiin kansainvälisen kapitalismin mahdin kanssa. He uskoivat Wilsonin silloisiin rehellisessä tarkotuksessa annettuihin lausuntoihin, kun hän m. m. väitti, että "Amerikan lait eivät ehkäise vankempaa murskaamasta heikompaa..... ja koska vankemmat ovat murskanneet heikommat, johtavat he tämän maan tuotantoa ja taloudellista elämää." Korjatakseen sen, vaati Wilson "hallinnon kansalle palauttamista."

Tällaiset korulauseet tekivät demokraattipuolueen voiton Wilsonin johdolla mahdolliseksi.

Seurasi toinen vaali. Nyt heitettiin muut kysymykset sivuun ja otettiin pääkysymykseksi sota. Republikaanit olivat avoimesti sodan kannalla. Wilsonin vaalilause viittasi siihen, että hän on pitänyt maan erillään sodanpyörteistä. Sen perusteella tuli hän myöskin valituksi. Käsitettiin hänen yksilöllisillä vaikutteillaan pitäneen maan erillään sodan pyörteistä. Ei jaksettu käsittää, että siihen olivat muut tekijät olleet vaikuttamassa. Wilson oli silloin jo täydellisesti trustivallan määräysten alainen, joskaan ei niin julkisesti kuin nyt, neljä vuotta myöhemmin. Siihen saakka oli rahavallan etu vaatinut tämän maan puolueettomuutta ja siksi ei oltu sodassa. Oli tuloihin nähden ollut edullisempaa näytellä itsenäisyyttä.

Wilsonin yksilöllisyys ja radikaalisuus oli silloin jo myyty, mutta niin ovelasti, että äänestäjät eivät sitä käsittäneet. Rahavalta taivuttaa suurimmankin porvarillisen yksilöllisyyden, siitä on kuvaavimpana esimerkkinä juuri presidentti Wilson. Hänen toinen virkakautensa alkoi maaliskuun 5 p:nä ja huhtik. 6 päivänä samana vuonna vaati hän kongressia julistamaan sodan.

Mitä seurasi? Juurtuneimman taantumuksen aikakausi mitä Amerikan historia tuntee. Asevelvollisuuslaissa myönnetään vakaumuksellisille vastustajille oikeus vapautua sotapalveluksesta. Tehtiinkö niin? Tehtiin, heidät viskattiin linnaan. Ethän laissa sanottu miten he voivat vapautua. Seurasi kapulalait, punikkijahdit, vapaamielisten ja työväenjärjestöjen toimitsijain vainot, vangitsemiset ja tuomiot. Sanomalehdissä suuret salaliitot ulkomaalaisten toimesta ja sitä seuraavat karkotukset. Presidentti omaksui suuremman vallan kuin millään Euroopan itsevaltiaalla oli senjälkeen kun kaiseri kukistui.

Ja nyt on kokoonnuttu San Franciscoon ylistämään tämän hallituskauden saavutuksia. Ylistellään saavutuksia ja vaaditaan puhe-, paino- ja kokoontumisvapautta sekä injunktsionin käytön kieltämistä, jotka ovat pääasiallisimmat hallituskauden saavutukset. Voiko olla törkeämpää ivaa edustuksellisesta hallitusmuodosta kuin tämä. Kahdeksanvuotisen hallituskauden jälkeen kokoontua vaatimaan oikeuksia, jotka sinä aikana on kansalta riistetty!

Siksi Friskossa nyt kummittelee; kummittelee kuuluisiksi tulleitten amerikalaisten vapauksien haamut ja ennen kaikkea presidentti Wilsonin rauhanohjelma, neljäntoistapointin muumio!

✣ ✣ ✣

Meille sosialisteille on aivan sama kumman puolueen ehdokas voittaa, sillä todellisuudessa voittaa vain kapitalismi. Niin kauan kuin kapitalismi kontrolleeraa tuotannon ja jaon sekä poliittiset puolueet, on aivan yhdentekevää kuka istuu presidentin tuolissa. Niin kauan kuin kapitalismi johtaa politiikkaa, on valitsijoilla tilaisuus äänestää vain kapitalistien ehdokkaista. Ennen oli kysymys "hyvistä miehistä", nyt ei ole enää sitäkään. On heitetty hyvämies-politiikka sivuun ja pannaan sellaiset ehdokkaat, jotka parhaiten voivat edustaa pääomaa, s. o. täyttää sen määräyksiä, kysymättä miksi niin on tehtävä.

Nyt jos koskaan olisi Amerikan työvestön herättävä katsomaan todellisuutta päin kasvoja. Amerikan työväenluokkaa uhkaa suurempi vaara porvarillisen taantumuksen taholta kuin koskaan ennen: "tummat hevoset" ja mustat ajat. Julkisen taantumuksen ohjelman voitto antaa suurempaa kiristysvaltaa kuin radikaalisuuden fraaseihin puettu ohjelma. Työläisillä on vain yksi vaihtoehto: demokraattien ja republikaanien taantumukselliset ohjelmat ja ehdokkaat toisella puolen ja sosialistipuolueen, uuteen yhteiskuntajärjestelmään pyrkivän puolueen ohjelma ja ehdokas toisella puolen. Näistä on valittava. Sosialistipuolueelle annetut äänet ovat protesteja kaikkea taantumusta vastaan; demokraateille ja republikaaneille annetut äänet sen kannattamista. Kumpaa kannatatte?

Sata viisikymmentä vuotta on täällä äänestetty porvaripuolueita. Mitä on saatu? Sitä mitä on äänestettykin: kärsimystä ja kurjuutta. Riittäköön edes nyt jo se mitä on saatu. Liitetään voimamme toisten vapautta kaipaavien työläisten kanssa yhteen, uhrataan voimamme ja varamme työväestön kansainväliselle puolueelle, joka on **Sosialistipuolue.**

Taneli.